

Årsredovisning 2013

Dnr 2014-26

Innehåll

Generaldirektörens förord	5
1 Inspektionen för socialförsäkringen	6
1.1 Inledning	6
1.2 Uppdrag och regeringens direktiv för verksamheten.....	6
1.3 Organisation	7
2 Tillsyn och granskning av socialförsäkringsområdet	8
2.1 Systemtillsyn	8
2.2 Effektivitetsgranskning	9
3 Resultatredovisning	11
3.1 Krav på rapportering.....	11
3.2 Samlat resultat och måluppfyllelse.....	11
3.3 Ekonomiskt resultat	12
3.4 Effekter av ISF:s rapporter och skrivelser	14
4 Gemensamma prestationer.....	18
4.1 Föreläsningar m.m.....	18
4.2 Remisser	19
5 Övergripande granskningar	20
5.1 När sjukpenning nekas	20
5.2 Försäkringskassans efterhandskontroller av tandvårdsstödet – en uppföljande granskning	21
5.3 Utvärdering av Försäkringskassans effektiviseringsarbete	21
5.4 Effektiviseringsmöjligheter i Försäkringskassans verksamhet	22
5.5 Public Procurement in the European Union - The Case for National Threshold Values	22
5.6 Vetenskapliga publiceringar	22
5.7 Kostnader	23
6 Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning	24
6.1 Föräldrapenning och föräldraledighet – mått på olika aspekter av föräldraledighet.....	24
6.2 Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen.....	25
6.3 Slopät frånvarointyg – kontroll och uttag av tillfällig föräldrapenning	25
6.4 Konkurrens på den svenska tandvårdsmarknaden	26
6.5 Att tala samma språk - gemensam struktur vid bedömning av vårdbidrag	26
6.6 Vårdbidrag och framtida inkomster - de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av att få barn med särskilda behov	27
6.7 Vetenskapliga publiceringar	27
6.8 Kostnader.....	27

7	Ohälsorelaterade förmåner	29
7.1	Försäkringskassans tillämpning av reglerna om sjukersättning	29
7.2	Personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen – vilka är de och vad händer efteråt?	30
7.3	Sju dagars karens i sjukförsäkringen för egenföretagare – en effektutvärdering av reformen juli 2010	30
7.4	Försäkringskassans handläggning av sjukpenning ur ett jämställdhetsperspektiv.....	30
7.5	Att handlägga sjukförsäkringen – uppfattningar om roller och regelverk.....	31
7.6	Den låga rörligheten mellan sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.....	31
7.7	Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan – en granskning av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens utvecklingsarbete	32
7.8	Sjukskrivningsmiljarden – landstingets syn på ekonomiska incitament för att påverka sjukfrånvaron	32
7.9	Unga förtidspensionärer – studie av sju europeiska länder.....	33
7.10	Den fria rörligheten inom EU och rätten till sjukpenning.....	33
7.11	Intergenerational transmission of long-term sick leave	34
7.12	Vetenskapliga artiklar.....	34
7.13	Kostnader	34
8	Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom	36
8.1	Pensionsgrundande inkomst – Skatteverkets underlag till Pensionsmyndigheten	36
8.2	Handläggningen av bostadstillägg - införande av tillsvidarebeslut	36
8.3	Kunskapsmätning 2012 – kartläggning av pensionsspararnas kunskaper om det allmänna pensionssystemet.....	37
8.4	Kostnader.....	37
9	Kompetens	38
9.1	Medarbetare	38
9.2	Bemanning	39
9.3	Kompetensutveckling	39
9.4	Arbetsmiljö och hälsa	40
9.5	Det interna arbetet i övrigt	42
10	Finansiell redovisning.....	43
10.1	Resultaträkning	43
10.2	Balansräkning	44
10.3	Redovisning mot anslag.....	46
10.4	Tilläggsupplysningar.....	47
10.5	Noter	50
11	Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	54

Generaldirektörens förord

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) överlämnar härmed årsredovisningen avseende verksamhetsår 2013. Uppbyggnadsarbetet är nu avslutat. Under året har 21 rapporter, 3 working paper och 3 arbetsrapporter publicerats. ISF har också avgivit 21 remissyttranden och fått 8 vetenskapliga artiklar publicerade.

Enligt myndighetens instruktion ska ISF bidra till att värna rättssäkerhet och effektivitet i socialförsäkringssystemet genom att bedriva systemtillsyn och effektivitetsgranskning, en allmänt hållen anvisning som måste utvecklas och preciseras. Det årliga konkreta uttrycket för denna precisering är den granskningsplan som lämnades till regeringen i början av februari och som innehåller 36 projekt.

Sedan ISF startade 2009 har verksamheten fokuserats på att producera och leverera policyrelevanta rapporter och andra underlag till regeringen. Som framgår av den årliga rapporten har inspektionen under de tre senaste åren lämnat 58¹ rapporter till regeringen vid sidan om arbetsrapporter, working paper, skrivelser och vetenskapliga artiklar, som sammantaget uppgår till 27 stycken. Drygt hälften av de rapporter som inspektionen har lämnat under treårsperioden har behandlat systemtillsyn, och något mindre än hälften har handlat om effektivitetsgranskning.

Arbetet spänner över ett brett spektrum, där ohälsorelaterade frågor dominerar.

Erfarenheterna från det senaste året har varit genomgående goda och skapar fortsatt höga förväntningar inför framtiden.

Stockholm i februari 2014

Per Molander

---

¹ De årliga rapporterna (3 st) ingår inte, men rapport 2014:1 ingår i beräkningen.

1 Inspektionen för socialförsäkringen

1.1 Inledning

Årsredovisningens disposition

Årsredovisningen består av ett inledande avsnitt som beskriver myndighetens uppdrag på en övergripande nivå. I avsnittet preciseras också de olika typer av granskningar som ryms inom uppdragets två huvudgrenar. Därefter följer resultatredovisningen, som beskrivs närmare nedan. Årsredovisningen avslutas med den finansiella redovisningen och en sammanställning över väsentliga uppgifter.

Resultatredovisningens disposition

Resultatredovisningen inleds med en samlad redovisning av resultatet och en bedömning av måluppfyllelsen. Därefter uttrycks resultatet i kostnader och intäkter över tid per verksamhetsområde. Rapporterna indelas i huvudkategorierna systemtillsyn och effektivitetsgranskning. En redovisning av de effekter som ISF:s rapporter och skrivelser haft görs också.

Resultatredovisningen fortsätter med en återrapportering av resultatet per verksamhetsområde med volymer och kostnader för prestationerna. Resultatredovisningen avslutas med en beskrivning av kompetensförsörjningsarbetet och det interna arbetet i övrigt.

1.2 Uppdrag och regeringens direktiv för verksamheten

ISF:s uppdrag är enligt 1 § förordningen (2009:602) med instruktion för Inspektionen för socialförsäkringen att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. ISF ska enligt 2 § i instruktionen utöva systemtillsyn över och effektivitetsgranskning av den verksamhet som bedrivs av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten i de delar som inte står under Finansinspektionens tillsyn och Skatteverket i de delar som avser beslut om pensionsgrundande inkomst.

ISF får vidare enligt 3 § i instruktionen utöva systemtillsyn över och utföra effektivitetsgranskning av verksamheter som gränsar till socialförsäkringsområdet och av samverkansinsatser som har anknytning till socialförsäkringsområdet.

1.3 Organisation

ISF är en enrådighetsmyndighet som leds av en generaldirektör. Myndigheten har ett insynsråd som består av 5 ledamöter vid sidan av generaldirektören, som är ordförande: Ulrik von Essen, professor, Ann-Catrin Lofvars, landstingsråd, Eskil Wadensjö, professor, Irene Wennemo, fil. dr och Solweig Zander, riksdagsledamot.

Verksamheten är under generaldirektören organiserad i en matris med fyra enheter och fyra kompetensområden. De tre sakenheterna är enheten för barn-, familje- och handikappfrågor, enheten för sjukförmåner och enheten för pensioner och övergripande studier. Myndigheten har även en administrativ enhet.

ISF har följande kompetensområden: ekonomisk styrning, utvärderings- och forskningsmetodik, juridik samt medicin. Kompetensområdescheferna har ett övergripande ansvar för att säkerställa att myndighetens tillsyns- och granskningsverksamhet svarar mot högt ställda metod- och kvalitetskrav.

Inspektionen har också inrättat ett medicinskt råd. Det medicinska rådets roll är rådgivande och kvalitetssäkrande. Ledamöterna ska på olika sätt bidra till att bevaka medicinska aspekter i verksamheten och kvalitetssäkra arbetet i inspektionens projekt. Rådet består av högst 6 externa ledamöter med klinisk och vetenskaplig kompetens. I rådet ingår Stefan Agewall, professor, Kristian Borg, professor, Lisa Ekselius, professor, Lars-Erik Strender, professor, Kjell Torén, professor, och Eva Vingård, professor.

2 Tillsyn och granskning av socialförsäkringsområdet

ISF:s verksamhet har två huvudgrenar: systemtillsyn och effektivitetsgranskning. Med någon förenkling kan man säga att systemtillsyn i huvudsak är inriktad på rättssäkerhet, medan effektivitetsgranskning fokuserar på effektiviteten hos den granskade verksamheten. I praktiken går rättssäkerhets- och effektivitetsaspekter i varandra, och en typisk granskning innehåller därför både tillsyns- och effektivitetsrelaterade inslag. Tillsynsgranskningar kan ge uppslag till effektivitetsgranskningar och vice versa. Det är därför av stort värde att båda typerna av verksamhet bedrivs inom samma myndighet.

2.1 Systemtillsyn

Med *systemtillsyn* avses enligt 1 § myndighetens instruktion granskning av om tillsynsobjektets egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt och enhetlig tillämpning av det regelverk som tillsynsobjektet ska tillämpa.

Fokuseringen på system är väsentlig. Den innebär att det inte ingår i ISF:s uppdrag att granska enskilda ärenden och yttra sig över dessa. Däremot baseras granskningar av huruvida tillsynsobjekten uppfyller de krav som ställs i lagar och förordningar ofta på granskningar av ett större antal enskilda ärenden, eftersom korrekt handläggning i det enskilda ärendet är det slutgiltiga kriteriet på att handläggningen är rättssäker.

Konkret kan granskningen också inriktas på arbetsrutiner, handledningar, it-stöd, utbildningsmaterial och liknande. Men det är först genom granskningen av ärenden som det går att fastställa om styrinstrumenten fungerar som avsett.

Rättssäkerhet omfattar ett flertal olika aspekter, såsom lagenlighet, förutsebarhet och likformighet. En grundlig belysning av rättssäkerheten kräver därför att man kombinerar olika analysansatser och utnyttjar flera informationskällor, såsom akter, registerdata, styrdokument och intervjuer.

Träffsäkerhet – rättssäkerhetsaspekten

Med träffsäkerhet avses att utbetalningar av förmåner ska nå dem som är berättigade inom rimlig tid, med rätt belopp och i möjligaste mån också oberoende av vem som fattar beslutet. Att administrationen leder till hög träffsäkerhet är en fråga om regelefterlevnad och därmed något som bör granskas genom tillsyn, men det är också en fråga om effektivitet. Det kan exempelvis gälla eventuella brister i likformigheten i handläggningen eller

långa väntetider. Flera förändringar som har genomförts på senare år har motiverats av en vilja att minska en variation i beslutsfattandet som har uppfattats som omotiverad. Det är viktigt att ta reda på om detta också har uppnåtts.

Träffsäkerhet – felaktiga utbetalningar

Åtgärder mot felaktiga utbetalningar hänger nära samman med rättssäkerheten. På samma sätt som den ansvariga myndigheten har att säkerställa att betalningar når berättigade mottagare ska den se till att utbetalningar inte sker till personer som inte är berättigade till förmånen i fråga. Vissa åtgärder för att förhindra felaktiga utbetalningar bygger på kontroll före utbetalningar och andra på kontroll efter. Båda kategorierna behövs, men avvägningen dem emellan kräver en noggrann analys. När resurserna för kontroll är dimensionerade, återstår att avgöra hur de ska utnyttjas för att kontrollen ska bli så effektiv som möjligt.

2.2 Effektivitetsgranskning

Med *effektivitetsgranskning* avses enligt 1 § myndighetens instruktion granskning av om tillsynsobjektets verksamhet fungerar effektivt med utgångspunkt i det statliga åtagandet. Begreppet *effektivitet* har i detta sammanhang flera innebörder, vilka kräver olika ansatser och metoder i granskningen.

Effektivitet kan definieras på olika nivåer: utöver den redan nämnda träffsäkerheten hos transfereringarna ska granskning ske av den administrativa effektiviteten och effektiviteten i relation till det offentliga åtagandet, sådant det har definierats i de politiska beslut som ligger till grund för de granskade förmånssystemen.

Administrativ effektivitet

Administrativ effektivitet är den snävast definierade formen av effektivitet. Typiska frågor inom detta område kan vara vad en viss förmån kostar att administrera, om hanteringskostnaden skiljer sig mellan olika kontor som hanterar den och om de administrativa kostnaderna kan minskas utan att kvaliteten blir lidande. Andra aspekter av den administrativa effektiviteten är hur ärendehantering inom den ansvariga myndigheten är organiserad och hur beslutsstödet för handläggarna är utformat. Kvalitetsaspekter måste beaktas, eftersom en ambition att hålla nere handläggningstider annars riskerar att påverka kvaliteten i besluten negativt.

Effektutvärdering

Effektutvärderingen är ett viktigt led i effektivitetsgranskningen. En viss transfereringsverksamhet kan vara både administrativt effektiv och träffsäker men ändå brista i effektivitet. Definitionen av effektivitetsgranskning i ISF:s instruktion tar sin utgångspunkt i det offentliga åtagandet. Detta åtagande avser de effekter som uppnås när transfereringar och andra åtgärder når olika kategorier av mottagare, som barnfamiljer, personer med funktionsnedsättning och långtidssjukskrivna. Medborgarperspektivet blir här centralt. Analysen av effekterna på denna nivå blir ofta tekniskt komplicerad och har inte sällan betydande forskningsinslag.

Att avsedda effekter inte uppnås kan bero på brister i förmånssystemets utformning eller omvärldsförändringar men också på samverkan med andra system som påverkar mottagarnas incitament eller på brister i implementeringen. Sammantaget innebär detta att effektutvärderingar ofta genomförs i samspel med granskningar inriktade på tillsyn och administrativ effektivitet.

3 Resultatredovisning

3.1 Krav på rapportering

I enlighet med 12 § i myndighetens instruktion ska ISF till regeringen senast den 1 februari varje år lämna en tillsyns- och granskningsplan, som anger den huvudsakliga inriktningen på granskningsverksamheten för året.

Granskningsplanen för år 2013² innehöll sammanlagt 42 granskningar som avsågs bli rapporterade eller startade under året. Granskningarnas syfte och de frågor som de avsåg att besvara samt planerad tidpunkt för avrapportering angavs också. Granskningsplanen för år 2014³ som lämnades nyligen innehåller sammanlagt 36 granskningar som avses att starta eller rapporteras under året.

I enlighet med 13 § i myndighetens instruktion ska inspektionen varje år, i samband med årsredovisningen, lämna en årlig rapport som samlar de viktigaste iakttagelserna vid systemtillsynen och effektivitetsgranskningen under det gångna verksamhetsåret.

Den årliga rapporten för 2013 innehåller en beskrivning av resultaten av verksamheten under de tre senaste åren 2011-2013. Efter en inledande översikt följer en indelning i de båda huvudbegrepp som är styrande för ISF:s verksamhet, rättssäkerhet och effektivitet. Rättssäkerhetsområdet behandlar frågor om korrekta beslut, likformighet, diagnosättning och felaktiga utbetalningar. Effektivitetsområdet beskrivs ur perspektiven administrativ effektivitet och politikens effektivitet. Institutionella frågor, som påverkar både rättssäkerhet och effektivitet, behandlas i ett eget avsnitt. Ett försök att bedöma effekter av ISF:s verksamhet redovisas sedan och rapporten avslutas med några generella observationer och en framåtblick. Den årliga rapporten lämnas till regeringen i samband med årsredovisningen i februari 2014.⁴

3.2 Samlat resultat och måluppfyllelse

Inspektionen bedömer att årets resultat är bra. Under år 2013 lämnades 20 rapporter till regeringen och en rapport till socialförsäkringsutredningen. Det kan jämföras med 18 rapporter under 2012 och 21 rapporter under 2011 (inklusive en rapport till socialförsäkringsutredningen). ISF har ökat den nedlagda arbetstiden i projekt med drygt 8 procent jämfört med 2012. ISF upplever att intresset för rapporterna generellt sett är stort och att iakttagelser och rekommendationer används som underlag till förbättringar inom socialförsäkringsområdet (se vidare under avsnitt 3.4 om effekter).

---

² Dnr 2013-16.

³ Dnr 2014-11.

⁴ ISF rapport 2014:2, dnr 2014-27.

Av de rapporter som lämnades 2013 ligger 10 huvudsakligen inom området systemtillsyn och 10 inom effektivitetsgranskning (den årliga rapporten ingår inte). ISF har också publicerat 3 arbetsrapporter, 1 skrivelse och 3 working paper på den externa webbplatsen under året. 8 vetenskapliga artiklar har också blivit publicerade under året.

ISF har under året beslutat att förskjuta tiden för rapportering för elva granskningar i förhållande till den ursprungliga tidpunkten som angavs i granskningsplanen för år 2013 (se vidare under respektive verksamhet). Resterande granskningar har startats eller avslutats i enlighet med granskningsplanen.

3.3 Ekonomiskt resultat

ISF:s verksamhet finansieras i stort sett genom anslag. Knappt 0,2 procent av intäkterna avser intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter. 70 procent av kostnaderna avser personalkostnader, 21 procent är övriga driftskostnader, drygt 7 procent avser kostnader för lokaler och 2 procent är finansiella kostnader och avskrivningar.

Tabell 1 Kostnader och intäkter per verksamhet

Per verksamhet, tkr	2013	2012	2011
<i>Övergripande verksamhet*</i>			
Intäkter	16 548	16 231	7 794
Kostnader	16 548	16 231	7 794
<i>Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning</i>			
Intäkter	12 673	9 725	11 622
Kostnader	12 673	9 725	11 622
<i>Ohälsorelaterade förmåner</i>			
Intäkter	23 460	23 433	22 873
Kostnader	23 460	23 433	22 873
<i>Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom</i>			
Intäkter	10 878	9 784	9 956
Kostnader	10 878	9 784	9 956
<i>Totalt</i>			
Intäkter	63 559	59 173	52 244
Kostnader	63 559	59 173	52 244

Övriga intäkter (intäkter av avgifter, intäkter av bidrag och finansiella intäkter) är netto redovisade och har minskat kostnaderna, de uppgår totalt till 113 000 kronor eller knappt 0,2 procent av de totala intäkterna. I jämförelsetalen för 2012 och 2011 omfattar intäkterna både intäkter av anslag och anslagsmedel som använts för att finansiera bidrag som redovisas i transfereringsavsnittet i resultaträkningen.

* Området omfattar kostnader och intäkter för gemensamma prestationer och övergripande granskningar.

37 procent av kostnaderna och intäkterna avser ohälsorelaterade förmåner, vilket återspeglar att de resursmässigt mest krävande förmånerna inom socialförsäkringen finns inom ohälsoområdet. De två mindre verksamhetsområdena förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning omfattar 20 procent av inspektionens verksamhet respektive 17 procent för området pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom. Resterande 26 procent avser övergripande verksamhet, som omfattar rapporter som inte kan hänföras till någon särskild grupp av förmåner inom socialförsäkringen eller som omfattar socialförsäkringen som helhet och dess gränsområden.

Kostnaderna inom barn- och familjeområdet har ökat med 30 procent och är det område som har ökat mest i omfattning jämfört med föregående år. Det beror på att inspektionen har fler pågående projekt inom det området och att den sammanlagda arbetstiden därmed har ökat.

ISF:s slutprestationer och fördelning av gemensamma kostnader

Inom området övergripande verksamhet är myndighetens slutprestationer konferenser, föreläsningar och besvarade remisser. De övergripande granskningar som rapporterats till regeringen under året samt den arbetsrapport, det working paper och den vetenskapliga artikeln som publicerats är också slutprestationer.

Inom de andra tre områdena är myndighetens slutprestationer de rapporter som lämnats till regeringen under året samt de working paper och arbetsrapporter som publicerats på inspektionens webbplats och de vetenskapliga artiklar som blivit publicerade. De vetenskapliga artiklarna är en prestation som tillkommit under 2013. År 2012 publicerades en vetenskaplig artikel och under 2011 publicerades ingen artikel.

En restlös fördelning av de gemensamma kostnaderna har gjorts till myndighetens prestationer. ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I den redovisade kostnaden för slutprestationen kan en eller flera rapporter ingå liksom arbetsrapporter och working paper som lämnats inom ramen för ett projekt samt de vetenskapliga artiklar som publicerats. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

I de fall inspektionen publicerar arbetsrapporter och working paper eller om en vetenskaplig artikel blir publicerad efter det att slutprestationen har redovisats i årsredovisningen, bokförs kostnaderna för nedlagd tid som gemensamma kostnader för det aktuella området.

Genomsnittskostnader och att jämföra kostnader för rapporter

Den genomsnittliga kostnaden per rapport uppgick till drygt 3 miljoner kronor under 2013, vilket är något lägre än föregående år men högre än året dessförinnan. De totala kostnaderna för verksamheten har som förväntat fortsatt att öka och antalet rapporter som lämnats till regeringen är också något fler än förra året.

Tabell 2 Genomsnittskostnader för ISF:s rapporter

Genomsnittskostnad, tkr	2013	2012	2011
Antal rapporter	21	18	21
Genomsnittskostnad per rapport	3 027	3 287	2 488

Genomsnittskostnaden är beräknad som den totala kostnaden för året, se tabell 1, i förhållande till antalet lämnade rapporter under året.

ISF:s projekt varierar i längd och när det gäller vilken kompetens och vilka övriga resurser som krävs för att genomföra dem. Det är variabler som direkt påverkar kostnaden för den rapport eller de rapporter som lämnas till regeringen. Genomsnittskostnaden ovan eller den som redovisas inom ett område ger därmed inte något svar på frågan om ISF har blivit mer eller mindre effektiv, vilket man bör ha i åtanke vid jämförelser mellan enskilda rapporter eller när man jämför genomsnittskostnaden mellan olika år eller områden. Baserat på de tre senaste årens verksamhet kan inspektionen konstatera att rapporterna oftast varierar i kostnad mellan 1-3 miljoner kronor, medan mer omfattande rapporter kostar från 4,5 miljoner kronor och uppåt.

3.4 Effekter av ISF:s rapporter och skrivelser

I regleringsbrevet för 2013 har ISF ett återrapporteringskrav där ISF ska bedöma vilken betydelse myndighetens granskningar har haft för socialförsäkringsadministrationens effektivitet, rättssäkerhet och för medborgarnas tilltro till socialförsäkringarna.

Att bedöma effekter reser ett antal svåra metodfrågor – väsentligen desamma som en utvärderingsfråga ger upphov till. Effekterna av en verksamhet är i abstrakt mening skillnaden mellan den faktiska utvecklingen och den som skulle ha ägt rum om myndigheten inte hade funnits (den kontrafaktiska utvecklingen), något som inte är praktiskt möjligt att mäta. Den bästa metoden är att föra en situationsanpassad diskussion av myndighetens prestationer och åtgärder inom andra delar av socialförsäkringsadministrationen som på ett eller annat sätt kan knytas till dessa.

För myndigheter med övervakande eller förebyggande uppgifter finns ett särskilt problem. Själva myndighetens existens har effekter på beteendet hos dem som är föremål för det förebyggande arbetet, granskningen eller utvärderingen.

Ett annat problem vid analys av effekter är valet av tidsperspektiv. Vissa åtgärder som förändrade rutiner inom en myndighet kan vidtas snabbt, medan förändrad lagstiftning av naturliga orsaker tar längre tid. Detta talar för ett relativt långt tidsperspektiv i analysen. För ISF, som inledde sin verksamhet den 1 juli 2009, är detta inte praktiskt möjligt. Det innebär att den genomgång som görs i det följande är att betrakta som preliminär.

ISF saknar underlag för att bedöma vilken betydelse myndighetens granskningar har för medborgarnas tilltro till socialförsäkringen.

Rättssäkerhet

ISF:s rapport *Graviditetspenning och sjukskrivning vid graviditet*⁵ har fortsatt leda till fler effekter. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat dom⁶ i mål i mars 2013 som upphävde underinstansernas avgöranden och förklarade att den klagande hade rätt till halv graviditetspenning under den aktuella tidsperioden. Målet gällde arbetsförmåga under graviditet i ett yrke som inte innehåller tunga lyft, en kategori där ISF i sin rapport har hävdade att Försäkringskassans tillämpning avviker från lagstiftarens intentioner.

Samma ISF-rapport har också ingått i underlaget för regeringens proposition *Graviditetspenning till egenföretagare på grund av risker i arbetsmiljön*⁷. Huvudförslaget är att gravida egenföretagare ska ha rätt till graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Propositionen antogs av riksdagen⁸ och lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2014.

JO har fått en anmälan om Försäkringskassans rutiner vid de medicinska gruppkonsultationerna. JO säger i sitt yttrande⁹ ha noterat avsaknad av dokumentation från gruppkonsultationer. JO refererar till ISF:s rapport *Gruppkonsultationer – en undersökning om den nya arbetsmetoden inom den försäkringsmedicinska verksamheten*¹⁰ och instämmer med anmälaren att syftet är oklart. JO konstaterar vidare med hänvisning till rapporten *När sjukpenning nekas*¹¹ att skriftliga yttranden från de försäkringsmedicinska rådgivarna inte förekommer så ofta som de borde. JO drar slutsatsen att gruppkonsultationerna överhuvudtaget inte lämpar sig i enskilda ärenden. Som svar på JO:s yttrande beslutade Försäkringskassan i maj 2013 att förtydliga metoden, men följde inte JO:s föreslagna linje.¹² Gruppkonsultationer ska även fortsättningsvis användas som ledning i enskilda ärenden, men vikten av dokumentation när ny information tillförs ärendet understryks tydligare.

ISF:s rapport *När sjukpenning nekas*¹³ pekade på brister i motiveringarna i både grundbeslut och omprövningsbeslut. Försäkringskassans kvalitetsrapport rörande sjukpenningen från september 2013¹⁴ refererar till rapporten och meddelar att NFC bland annat med anledning av rapporten har tagit fram en åtgärdsplan där en rad förbättringsområden har identifierats och där samtliga åtgärder har påbörjats och vissa även slutförts. Bland annat har man förbättrat kommuniserings- och beslutsmallar.

Samma rapport uppmärksammade också att det råder stor skillnad i frekvensen av ändrade beslut mellan Försäkringskassans olika omprövningsenheter. Genomförda intervjuer antydde att skillnaderna hängde samman med olika uppfattningar om vad en omprövning egentligen innebär. I en kommentar i *Domsnytt*¹⁵ i mars 2013 gör Försäkringskassan ett tydligt ställningstagande och slår fast att en omprövning innebär att myndigheten

⁵ ISF rapport 2011:16.

⁶ HFD mål 284-12.

⁷ Prop. 2012/13:159.

⁸ bet. SfU 2012/13:15, rskr. 2013/14:3.

⁹ Dnr 3726-2011.

¹⁰ ISF rapport 2011:11.

¹¹ ISF rapport 2013:1, dnr 2012-29.

¹² Pressmeddelande 31 maj 2013, "Utvecklad metod ökar tydligheten".

¹³ ISF rapport 2013:1, dnr 2012-29.

¹⁴ *Sjukpenning – kvalitetsrapport 2013*. HK Försäkringsprocesser 2013-09-10.

¹⁵ Domsnytt 2012:105.

ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. I sitt svar¹⁶ på rapporten skrev Försäkringskassan att förtydligandet skulle föras in i kommande vägledning om omprövning, vilken senare också beslutades den 31 maj 2013¹⁷.

Effektivitet

I rapporten *Assistansmarknaden*¹⁸ konstaterade ISF att timschablonen för assistansersättning är dåligt anpassad till anordnarnas faktiska kostnader och att det därför finns en betydande potential för effektivisering av konstruktionen. Bland annat med hänvisning till rapporten beslutade regeringen i september 2013 att vid justeringen av schablonen inte räkna upp den komponent som avser övriga kostnader.¹⁹

Institutionella förändringar

ISF har i två rapporter analyserat sjukskrivningsmiljardens konstruktion och användning²⁰. ISF:s kritik har bland annat riktat in sig på att den så kallade rörliga delen beror av sjuktalet, som landstingen har begränsad förmåga att påverka. Konstruktionen har också gynnat de landsting som i utgångsläget hade en hög sjukskrivningsnivå. ISF konstaterade i den senare rapporten (se även avsnitt 7.2) bland annat att överenskommelsen bör vara mer långsiktig, eftersom det är tidskrävande att arbeta med kvalitetshöjande åtgärder i sjukskrivningsprocessen.

I december 2013 slöt regeringen och SKL ett nytt avtal om sjukskrivningsmiljarden.²¹ Nytt för året är att avtalet är tvåårigt, vilket skapar förutsättningar för ett långsiktigare agerande från landstingens sida. Ersättningsmodellen i den nya överenskommelsen är också förändrad. Utgångspunkten är att sjukfrånvaron kommer att öka under år 2014 och år 2015. För det första fördelas ersättningen utefter hur hög ökningstakten av antalet sjukpenningdagar i respektive landsting är jämfört med ökningstakten föregående år. För det andra kan ersättning betalas ut om ökningstakten av antalet sjukpenningdagar i ett landsting är mindre än den genomsnittliga ökningstakten i samtliga landsting under föregående år.

Riksdagens och regeringens användning av ISF:s rapporter

I riksdagen förekommer referenser till ISF i motioner och utskottsyttanden. Regeringen har utnyttjat ISF:s rapporter som underlag i arbetet med propositioner. I budgetpropositionen för 2014 refereras till 7 av våra rapporter. Totalt har ISF registrerats i riksdags- och regeringstryck 49 gånger under 2011, 40 gånger under 2012 och 78 gånger under 2013.

---

¹⁶ Försäkringskassans svar på ISF:s rapport 2013:1, *När sjukpenning nekas*. Dnr 5668-2013. 2013-03-15.

¹⁷ Vägledning om omprövning (2001:7) version 10.

¹⁸ ISF rapport 2012:12.

¹⁹ Pressmeddelande 2013-09-12.

²⁰ *Uppföljning av sjukskrivningsmiljarden 2010*, ISF rapport 2011:13 och *Sjukskrivningsmiljarden – landstingets syn på ekonomiska incitament för att påverka sjukfrånvaron*, ISF rapport 2013:11.

²¹ *Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess för 2013*. PM 2012-11-14. Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting (2013) Dnr 13/7366.

I augusti 2013 uttryckte Socialförsäkringsutskottet ett önskemål att ISF ska presentera alla sina rapporter i utskottet. Under hösten har detta skett vid två tillfällen. ISF har också deltagit i två öppna utskottsutfrågningar, den ena gällande arbetsförmågebedömningar och den andra gällande stöd inom familjepolitiken.

Fem av rapporterna har utnyttjats i kommentarerna till socialförsäkringsbalken.²²

I de fall rapporterna inte leder till klara slutsatser kan det finnas anledning att tillsätta fortsatta eller nya utredningar. Inom området stöd till personer med funktionsnedsättning arbetar för närvarande två utredningar delvis med utgångspunkt i ISF:s tidigare arbete. I mars 2013 tillsattes en offentlig utredning med uppgift att se över ersättningen för personlig assistans.²³ Uppdraget är att utforma en ersättning som bättre motsvarar de faktiska kostnaderna för assistansen. Redovisning ska ske i februari 2014.

Regeringen har tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att se över de övriga stöden till personer med funktionsnedsättning²⁴. Arbetsgruppen har bland annat visat intresse för ISF:s rapport *Att tala samma språk*²⁵, i vilken möjligheten att tillämpa WHO:s internationella klassifikationssystem ICF-CY för att öka likformigheten i handläggningen av vårdbidrag undersöktes (se även avsnitt 6.5). Arbetsgruppen ska slutredovisa sitt arbete i oktober 2014.

Den offentliga debatten

En del av effekterna av ISF:s arbete uppkommer indirekt genom spridning av resultaten via massmedia och den efterföljande diskussionen i olika sammanhang. Massmedierapporteringen kring rapporterna följs via ett medieanalysföretag. Här registreras omnämningen i dagspress, etermedia i den mån det resulterar i notiser på etermedieföretagens webbsidor, tidskrifter och pressmeddelanden. Totalt registrerades 760 omnämningen under 2011, 805 omnämningen under 2012 och 962 omnämningen 2013.

En mer utförlig beskrivning av effekterna av ISF:s verksamhet lämnas i den årliga rapporten för 2013²⁶.

---

²² Hessmark, L.-G. m.fl.(2012): *Socialförsäkringsbalken. En kommentar*. Avd. C. Norstedts, Stockholm. Sid. 154, 219, 220 resp. 319.

²³ Dir. 2013:34.

²⁴ det vill säga bilstöd, handikappersättning och vårdbidrag för barn med funktionshinder.

²⁵ ISF rapport 2013:12, dnr 2011-104.

²⁶ ISF rapport 2014:2, dnr 2014-27.

4 Gemensamma prestationer

4.1 Föreläsningar m.m.

Under året har generaldirektör Per Molander närvarat vid bland annat följande arrangemang:

- presenterat ISF:s verksamhet vid Högsta förvaltningsdomstolen
- medverkat vid en utfrågning i Socialförsäkringsutskottet om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus
- medverkat i ett seminarium på tankesmedjan Fores med anledning av Ekonomikommisionens 20-årsjubileum
- presenterat en uppsats om offentlig upphandling på konferens om offentlig förvaltning i Prag (IRSPM)
- medverkat vid seminarium om institutionella reformer vid Overseas Development Institute i London
- föreläst om förhandlingsteori på en forskarkurs vid School of Social Sciences and Humanities, Universitetet i Tampere
- medverkat i referensgrupp till ESO-projekt om jordbrukspolitiken
- föreläst vid en ekonomikonferens i Aix-en-Provence anordnad av Le Cercle des Économistes, session Plus ou moins d'État
- medverkat vid en förvaltningskonferens anordnad av Riksbankens Jubileumsfond
- medverkat vid en utfrågning i Finansutskottet om budgetregelverket
- medverkan i Kungliga vetenskapsakademiens utvärdering av Östersjöstiftelsen.

Tre medarbetare har medverkat vid socialförsäkringsdagarna som anordnas av Domarakademin och då presenterat projektet socialförsäkringsmål i förvaltningsdomstolarna.

Tre medarbetare medverkade på Tillsynsforums konferens i november 2013.

Under året har flera medarbetare deltagit på AFA-seminarer och bland annat presenterat rapporterna *När sjukpenning nekas* och *Personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen* samt underlagsrapporten till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Personer som uppnått maximaltid i sjukförsäkringen har dessutom presenterats för forskarnätverket SPID samt Saco.

En medarbetare deltog på EUPHA²⁷-konferensen och presenterade där studien om *Unga förtidspensionärer*.

Tabell 3 Kostnader för föreläsningar

Kostnad, tkr	2013	2012	2011
Föreläsningar	323	233	519

Den totala kostnaden för föreläsningar uppgick till 323 000 kronor, vilket är högre än 2012. Det beror främst på att generaldirektören har lagt mer tid 2013 på att delta vid föreläsningar. Styckkostnader återges inte, då antalet föreläsningar är svårt att mäta. Uppgift om styckkostnad riskerar därmed att inte ge en relevant bild.

4.2 Remisser

Under året har inspektionen besvarat 21 remisser. Bland annat har myndigheten yttrat sig över vägval för premiepensionen²⁸, åtgärder för ett längre arbetsliv²⁹, förslag på förändringar inom det statliga bilstödet³⁰, förslag om skydd av den sjukpenninggrundande inkomsten vid deltagande i korttidsarbete³¹, förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen³², utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg³³, vissa förenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet mm³⁴, graviditetspenning till egenföretagare på grund av risker i arbetsmiljön³⁵ och vad är officiell statistik³⁶.

Styckkostnaden för remisser var 33 000 kronor, vilket är 3 000 kronor lägre än föregående år. Antalet besvarade remisser är något lägre och har sammantaget krävt mindre arbetstid att besvara.

Tabell 4 Kostnader per styck för remisser

Kostnad per remiss, tkr	2013	2012	2011
Antal besvarade remisser	21	23	10
Kostnad per styck	33	36	101

²⁷ European Public Health Association.

²⁸ Ds 2013:35.

²⁹ SOU 2013:25.

³⁰ Ds 2013:46.

³¹ 2013/4501/SF.

³² S2013/3257/IFST.

³³ S2013/4268/FST.

³⁴ S2013/2222/SF.

³⁵ Ds 2012:57.

³⁶ SOU 2012:83.

5 Övergripande granskningar

Under året har ISF lämnat 2 rapporter, 1 arbetsrapport, 1 skrivelse, 1 working paper och fått 1 vetenskaplig artikel publicerad som behandlar övergripande frågor. I granskningsplanen för år 2013 angav inspektionen 4 granskningar med en planerad rapportering under år 2013 som har förskjutits till 2014.

”Effekterna av avvecklingen av socialförsäkringsnämnderna” har förskjutits ett år framåt på grund av försenad dataleverans från Försäkringskassan orsakat av att databearbetning av äldre information behövde göras. En tilläggsbeställning av data har också gjorts för sådana socialförsäkringsnämnder som organiserat sin ärendehandläggning enligt dagindelningsprincipen.

”Styrning i Försäkringskassan och dess konsekvenser för verksamheten” pågår under tre år och har under sin första fas undersökt styrningen ur ledningens och huvudkontorets perspektiv. Med detta som utgångspunkt ska projektet belysa hur de olika styrsignalerna påverkar den operativa verksamheten. Stockholms universitet har lämnat en avrapportering till ISF i november 2013. ISF planerar att lämna en rapport till regeringen hösten 2015.

Projektet ”Samband mellan produktivitet, handläggningstider och kvalitet i Försäkringskassans verksamhet” har förskjutits till andra kvartalet 2014 främst på grund av svårigheter att bearbeta administrativa data på låg organisatorisk nivå.

”Återkrav hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten – styrning och tillämpning” kommer att publiceras i februari 2014.

5.1 När sjukpenning nekas

ISF har haft regeringens uppdrag att granska hur Försäkringskassan kommunicerar beslut om avslag på eller indragning av sjukpenning till de försäkrade respektive Försäkringskassans rutiner för att ompröva sjukpenningärenden.

Rapportens huvudslutsats är att den skriftliga information som de försäkrade får när sjukpenning nekas inte i tillräcklig omfattning ger dem möjlighet att ta tillvara sin rätt. Det finns också brister i Försäkringskassans omprövning av beslut.

ISF konstaterar att förutsättningarna för rätten till sjukpenning beskrivs korrekt och individualiserat i bara ett av tio beslut och i fyra av tio omprövningsbeslut. Omständigheter i det aktuella fallet som talar mot rätt till sjukpenning finns beskrivna i tre fjärdedelar av besluten men endast i en

fjärdedel av omprövningsbesluten. Dessutom bemöts inte de försäkrades synpunkter i tillräcklig omfattning i vare sig beslut eller omprövningsbeslut.

I rapporten ges rekommendationer till Försäkringskassan om den skriftliga information som går ut till de försäkrade, kvalitetsarbetet och omprövningen.

Rapporten lämnades till regeringen i januari 2013.³⁷

5.2 Försäkringskassans efterhandskontroller av tandvårdsstödet – en uppföljande granskning

ISF genomförde under 2011 en granskning av Försäkringskassans kontroller av det statliga tandvårdsstödet. Under hösten 2012 har ISF gjort en uppföljning av de åtgärder som vidtagits och granskat den nuvarande utformningen av efterhandskontrollerna.

Granskningen visar att flera förbättringar skett i Försäkringskassans arbete med efterhandskontroller. Dokumentation av risker och kontroller har förbättrats. En ny version av it-stödet för tandvårdsstödet har införts, vilket förbättrat de tekniska förutsättningarna för urval och uppföljning. Särskilda kontrollutredare har utsetts för att arbeta strukturerat mot misstänkta brott.

Fortfarande återstår dock viktiga förbättringsområden. Framst behöver Försäkringskassan förtydliga sin styrning av urvalen av ärenden för efterhandskontroll. Genom en tydligare styrning, och genom tillämpning av statistisk urvalsmetodik med representativa urval, skulle Försäkringskassans mål om allmänprevention, lärande och arbete mot misstänkta brott kunna uppfyllas i högre utsträckning än i dag.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2013.³⁸

5.3 Utvärdering av Försäkringskassans effektiviseringsarbete

ISF har på regeringens uppdrag utvärderat Försäkringskassans effektiviseringsarbete. En slutrapportering i form av en skrivelse om Försäkringskassans förändringsarbete lämnades till regeringen i maj 2013.³⁹

I skrivelsen konstaterar ISF bland annat att förtroendet för Försäkringskassan har höjts bland medborgarna de senaste åren men att kostnaden per handlagt ärende samtidigt har ökat.

ISF har tidigare lämnat två skrivelser till regeringen under 2012 respektive 2011.

---

³⁷ ISF rapport 2013:1, dnr 2012-29.

³⁸ ISF rapport 2013:5, dnr 2012-184.

³⁹ ISF skrivelse, dnr 2013-5.

5.4 Effektiviseringsmöjligheter i Försäkringskassans verksamhet

ISF och Skatteverket är huvudmän för var sin del av ett forskningsprojekt om effektiviseringsmöjligheter i Försäkringskassans och Skatteverkets verksamhet. Projektet bedrivs i samarbete med Karlstad Universitet.

En del ärenden som kommer in till Försäkringskassan har orsakats av att medborgares tidigare kontakter eller informationssökning inte har lett till önskat resultat. Den typen av förnyade försök benämns onödig efterfrågan. Genom att studera och förstå orsakerna bör man kunna eliminera delar av den onödiga efterfrågan.

Förstudien innehåller en kunskapsöversikt av begreppet onödig efterfrågan och en beskrivning av den bärande principen om att kostnader för en myndighet uppstår i flödet och inte i aktiviteterna. Vidare framhålls den problematik som följer av att mätning och styrning ofta är inriktade mot de senare och vikten av att se helhet och förstå hur delar hänger samman i ett system.

Förstudien publicerades som arbetsrapport på ISF:s webbplats i maj 2013.⁴⁰

5.5 Public Procurement in the European Union - The Case for National Threshold Values

ISF har analyserat systemet för offentlig upphandling. Den viktigaste parametern inom offentlig upphandling är det tröskelvärde som gäller enligt regelverket. Optimeringsproblemet består i att hitta en rimlig avvägning mellan vinster från offentlig upphandling och de administrativa kostnaderna som är förknippade med upphandlingsreglerna. Den allmänna slutsatsen är att det finns starka argument för att upprätthålla regler för upphandling under EU:s tröskelvärde.

Ett working paper⁴¹ har publicerats på ISF:s webbplats i december 2013.

5.6 Vetenskapliga publiceringar

Under året har en vetenskaplig artikel publicerats i *Ekonomisk debatt* som behandlar ansvarsfrågor inom såväl *regeringssfär* som förvaltning.

---

⁴⁰ ISF arbetsrapport 2013:2, dnr 2012-75.

⁴¹ Working paper 2013:3, dnr 2014-28.

5.7 Kostnader

Kostnaden för de två övergripande rapporterna har varit 6,8 miljoner kronor respektive 800 000 kronor. Genomsnittskostnaden var 3,8 miljoner kronor per rapport, vilket är betydligt högre än föregående år då genomsnittskostnaden var 1,7 miljoner kronor per rapport. Att kostnaden är högre 2013 år beror på att en av rapporterna som lämnades var omfattande och krävde mycket arbetstid.

Kostnaderna för granskningarna att utvärdera Försäkringskassans effektiviseringsarbete samt styrning i Försäkringskassan och dess konsekvenser för verksamheten redovisas när de slutförts 2015.

Tabell 5 Kostnader för övergripande rapporter

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
När sjukpenning nekas	6 828
Försäkringskassans efterhandskontroller av tandvårdsstödet – en uppföljande granskning	823
<i>Genomsnittskostnad år 2013</i>	<i>3 825</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>1 658</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>2 183</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter, working paper och vetenskapliga artiklar. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under året.

6 Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning

Under året har ISF lämnat 6 rapporter, 1 working paper och fått 2 vetenskapliga artiklar publicerade inom barn- och familjeområdet. I granskningsplanen för år 2013 angav inspektionen 5 granskningar med en planerad rapportering under år 2013 som har förskjutits till 2014. Anledningen till att flera projekt har förskjutits i tiden är främst att resurserna tagits i anspråk för att arbeta med olika regeringsuppdrag.

Försäkringskassans arbete med mänskliga rättigheter inom socialförsäkringen och automatiserade beslut inom tandvårdsstödet har förskjutits ett år.

Granskning av bilstöd till personer med funktionsnedsättning och föräldraansvaret inom assistansersättning har förskjutits ett halvår.

Effekter av utebliven uppräknings av socialförsäkringsförmåner kommer att publiceras i februari 2014.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2014 beslutat om ny tidpunkt för redovisning av uppdraget att följa utfall av beslut om statlig assistansersättning som ska redovisas senast oktober 2014.

6.1 Föräldrapenning och föräldraledighet – mått på olika aspekter av föräldraledighet

ISF har granskat hur föräldraförsäkringen har använts för barn födda på 1990-talet och senare. Eftersom det finns stora möjligheter att använda föräldrapenningen på olika sätt så är det stor skillnad mellan föräldrapenning och föräldraledighet.

Sammantaget visar resultaten av studien att mer resurser hos föräldrarna leder till större flexibilitet i hur föräldraförsäkringen används, men att andra faktorer också påverkar användningen eftersom de med mest resurser inte använder försäkringen på det mest flexibla sättet. Resultaten visar även att den sammanlagda föräldraledighetsepisoden förlängs över tid, särskilt bland män. Det är förklarligt och väntat eftersom deras uttag av föräldrapenning ökar över tid, men att längden på kvinnors föräldraledighetsepisod inte minskar är mer oväntat.

Rapporten lämnades till regeringen i september 2013.⁴²

---

⁴² ISF rapport 2013:13, dnr 2011-54.

6.2 Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen

Föräldrapenningen har vid några tillfällen reformerats i syfte att uppnå ett mer jämställt uttag; reserverade månader infördes åren 1995 och 2002 och en jämställdhetsbonus år 2008. ISF har i en tidigare rapport,⁴³ analyserat de direkta effekterna av dessa reformer. Under 2013 har ISF granskat de indirekta effekterna av de reserverade månaderna på dels uttaget av tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn (vab), dels föräldrarnas inkomstutveckling. Fördelningen av vab-uttaget ses som en indikator på fördelningen av hushållsarbetet och kvinnans inkomstutveckling ses som en indikator på kvinnans ställning på arbetsmarknaden.

Granskningen visar att den första reserverade månaden ledde till en jämnare fördelning av vab-dagarna, eftersom mammans vab-uttag minskade. Däremot påverkade inte den andra reserverade månaden vab-uttaget direkt. Beträffande inkomsten fick förstagångsmammor med låga inkomster en bättre inkomstutveckling efter införandet av den andra reserverade månaden. Efter den första månaden fanns inga skillnader.

Rapporten lämnades till regeringen i november 2013.⁴⁴

6.3 Slopade frånvarointyg – kontroll och uttag av tillfällig föräldrapenning

För att förhindra missbruk av tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) krävdes fram till årsskiftet 2012/13 ett intyg om barnets frånvaro innan ersättningen kunde betalas ut. Intyget slopades på grund av stora administrativa kostnader och därför att regeringen ansåg att Försäkringskassan hade goda möjligheter att kontrollera föräldrarnas användande av försäkringen utan intyg. ISF har på regeringens uppdrag granskat hur föräldrarna använder vab efter borttagandet av intyget om barns frånvaro. I uppdraget har också ingått att följa Försäkringskassans arbete med att förhindra fel och fusk med förmånen.

Granskningen visar att borttagandet av frånvarointyget troligtvis inte hade någon större effekt på hur föräldrarna använde försäkringen under det första halvåret 2013. Granskningen visar också att Försäkringskassan relativt sällan kontrollerar att barnet varit frånvarande från förskola eller skola och att föräldern inte arbetat under ersättningsperioden. Under vissa perioder kontrolleras detta inte alls. Kontrollnivån har inte heller justerats efter borttagandet av intyget. Den låga kontrollnivån gör det svårt att bedöma hur mycket fel det finns i tillfällig föräldrapenning.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2013.⁴⁵

---

⁴³ *Ett jämställt uttag? - reformer inom föräldraförsäkringen*, ISF rapport 2012:4.

⁴⁴ ISF rapport 2013:17, dnr 2011-4.

⁴⁵ ISF rapport 2013:19, dnr 2013-10.

6.4 Konkurrens på den svenska tandvårdsmarknaden

ISF har granskat effekten av konkurrens på den svenska tandvårdsmarknaden.

Slutsatsen är att ökad konkurrens ökar prisskillnaden mellan undersöknings- och behandlingsåtgärder. Effekterna är små, men måste förstås mot bakgrund av att granskningen fångar den kortsiktiga effekten av ökad konkurrens. Resultatet ger därmed stöd för att vårdgivare agerar strategiskt genom att ändra sin prissättning på kort sikt till följd av ökad konkurrens. Även om effekterna är små går det inte att utesluta att konkurrens kan ha större effekter på tandvårdspriser över tid.

Rapporten lämnades till regeringen i november 2013.⁴⁶

I november publicerades ett working paper *Price competition in health care - An empirical analysis of Swedish dental care*⁴⁷ på ISF:s webbplats. Det innehåller en mer detaljerad och teknisk beskrivning av konkurrensen på den svenska tandvårdsmarknaden.

6.5 Att tala samma språk - gemensam struktur vid bedömning av vårdbidrag

Föräldrar med barn som har en funktionsnedsättning ska ha möjlighet att ge den tillsyn, vård och stöd som krävs för att barnet ska kunna utvecklas på bästa sätt. ISF har granskat om struktur och språk enligt Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, barn- och ungdomsversionen, ICF-CY, kan användas vid handläggning av vårdbidragsärenden för att göra utredningar och beslut tydligare och mer enhetliga och därigenom förbättra rättssäkerheten.

Resultaten av studien tyder på att en tillämpning av struktur och språk enligt ICF-CY i handläggningen av vårdbidrag skulle öka likformigheten, samtidigt som man skulle undvika att samla in irrelevant information och därigenom kunna spara tid i handläggningen. Om man klassificerar funktionsnedsättning på detta sätt, blir det också möjligt att dokumentera funktionsnedsättning i register på samma sätt som diagnos registreras idag, vilket underlättar utvärdering.

Rapporten lämnades till regeringen i augusti 2013.⁴⁸

---

⁴⁶ ISF rapport 2013:15, dnr 2011-2.

⁴⁷ Working paper 2013:2, dnr 2011-2.

⁴⁸ ISF rapport 2013:12, dnr 2011-104.

6.6 Vårdbidrag och framtida inkomster - de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av att få barn med särskilda behov

ISF har granskat hur kvinnor och mäns arbetsutbud, sjukskrivning och ekonomiska situation i övrigt påverkas när de får ett barn med särskilda behov. I undersökningen identifieras dessa barn genom att föräldrarna får vårdbidrag för barnet. Vårdbidraget är ett ekonomiskt stöd till föräldrar vars barn har en funktionsnedsättning eller är långvarigt sjuka och behöver särskild tillsyn och vård i minst sex månader.

Huvudresultaten i studien är att det finns effekter i form av ett ändrat förvärvsmönster för föräldrarna. Jämfört med andra föräldrar är det en lägre andel mammor som förvärvsarbetar om barnet har särskilda behov, och efter ett par år är andelen pappor som förvärvsarbetar högre. I relation till jämförbara föräldrar har mammorna en lägre arbetsinkomst under hela uppföljningsperioden, medan pappors arbetsinkomst är lägre fram till och med det fjärde året för att därefter vara samma som för jämförbara pappor. För mammor är skillnaderna i sysselsättningsgrad och arbetsinkomst betydande och bestående under lång tid. Sjukskrivningsnivån är också högre än bland jämförbara föräldrar om barnet har särskilda behov. Det är också mer sannolikt att mammorna blir förtidspensionerade⁴⁹. Båda föräldrarna har dessutom i genomsnitt ett större uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn om barnet har särskilda behov.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2013.⁵⁰

6.7 Vetenskapliga publiceringar

Under året har två vetenskapliga artiklar publicerats i *Journal of Housing Economics* och *Ekonomisk debatt* till följd av rapporten *Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet - en utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn*, som lämnades till regeringen 2012.

6.8 Kostnader

Kostnaden uppgick i genomsnitt till knappt 1,8 miljoner kronor för de fem rapporterna, vilket är drygt 200 000 kronor mindre per rapport än föregående år.

Återbetalning av assistansersättning redovisades i den årliga rapporten⁵¹ i februari 2013. Kostnaderna uppgick till 382 000 kronor. Kostnaderna för konkurrens på den svenska tandvårdsmarknaden kommer att redovisas när granskningen slutförts.

⁴⁹ Får sjuk- och aktivitetsersättning.

⁵⁰ ISF rapport 2013:18, dnr 2011-55.

⁵¹ ISF rapport 2013:2, dnr 2013-36.

Tabell 6 Kostnader för rapporter inom förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Föräldrapenning och föräldraledighet – mått på olika aspekter av föräldraledighet	1 910
Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen	1 363
Slopat frånvarointyg – kontroll och uttag av tillfällig föräldrapenning	1 379
Att tala samma språk - gemensam struktur vid bedömning av vårdbidrag	3 011
Vårdbidrag och framtida inkomster - de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av att få barn med särskilda behov	1 260
<i>Genomsnittskostnad år 2013</i>	<i>1 785</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 007</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>3 108</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter, working paper och vetenskapliga artiklar. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under året.

7 Ohälsorelaterade förmåner

Under året har ISF lämnat 10 rapporter, 1 arbetsrapport, 1 working paper och fått 5 vetenskapliga artiklar publicerade inom ohälsoområdet. I granskningsplanen för år 2013 angav inspektionen 2 granskningar med en planerad rapportering under år 2013, varav 1 har förskjutits till 2014.

Regeringen har beslutat att den andra studien i uppdraget att utvärdera effekter av insatser inom rehabiliteringsgarantin ska slutredovisas senast den 1 juli 2014.

Under året har ISF avslutat granskningen sjukskrivningsmönster i ett livscykelperspektiv – skillnader mellan kvinnor och män då ISF för närvarande inte förfogar över nödvändiga data för att färdigställa projektet.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2014 beslutat om ny tidpunkt för redovisning av uppdraget om sjukskrivning över generationer som ska redovisas senast oktober 2014.

7.1 Försäkringskassans tillämpning av reglerna om sjukersättning

ISF har undersökt hur Försäkringskassan tillämpar reglerna om rätten till sjukersättning med utgångspunkt i tre domar från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD). Domstolsavgöranden ger i många fall vägledning vid tolkningen av regelverket. Det är viktigt att nya vägledande domstolsavgöranden snabbt får genomslag hos Försäkringskassan och andra myndigheter, eftersom de kan påverka de försäkrades rätt till ersättning. En snabb anpassning till ny domstolspraxis leder också till en ökad enhetlighet i rättstillämpningen.

Granskningen visar att Försäkringskassan i viss utsträckning gjorde andra tolkningar än HFD. Sådana tolkningar observeras nästan uteslutande i ärenden där besluten fattades innan HFD-domarna meddelades, och Försäkringskassan förde alltså snabbt ut information om domarna i verksamheten.

Det är fortfarande svårt att tolka reglerna vilket innebär en risk att reglerna inte tillämpas enhetligt. ISF bedömer att en del av otydligheterna kunde ha undvikits genom tydligare förarbetsuttalanden.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2013.⁵²

---

⁵² ISF rapport 2013:20, dnr 2012-73.

7.2 Personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen – vilka är de och vad händer efteråt?

ISF har granskat insatser för personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen. Granskningen visar att gruppen som lämnar sjukförsäkringen efter att ha nått försäkringens borte gräns är heterogen. Många har omfattande och komplexa sjukdomar, ofta både psykiska och somatiska. Dessutom är många svagt förankrade på arbetsmarknaden. Det innebär att förmågan och möjligheten skiftar när det gäller att kunna ta del av arbetsmarknadspolitiska insatser, få eller återgå till arbete eller att studera.

Tre av tio personer hade fått ökade inkomster efter att de lämnat sjukförsäkringen. Samtidigt ökade andelen personer som behövde långvarigt ekonomiskt bistånd.⁵³ Ungefär hälften av dem som uppnådde maximal tid under 2010 återvände till sjukförsäkringen inom ett år.

Granskningen visar också att samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen måste bli bättre. Detta gäller framförallt när personer återvänder till sjukförsäkringen.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2013.⁵⁴

7.3 Sju dagars karenstid i sjukförsäkringen för egenföretagare – en effektutvärdering av reformen juli 2010

ISF har undersökt effekten av att karenstiden, det vill säga de dagar då ingen sjukpenning ges från Försäkringskassan, förlängdes från en dag till sju dagar för egenföretagare.

Analysen visar att förlängningen av karenstiden i sjukförsäkringen har medfört att färre egenföretagare än innan reformen blir sjukfrånvarande längre än sju dagar. Det finns även en statistiskt säkerställd minskning av sjukskrivningar längre än fyra veckor. En slutsats är att reformen har lett till att cirka 20 procent färre egenföretagare sjukanmäler sig. Egenföretagare är fortfarande sjukskrivna i större utsträckning än företagare med eget aktiebolag, men skillnaderna mellan grupperna har minskat.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2013.⁵⁵

7.4 Försäkringskassans handläggning av sjukpenning ur ett jämställdhetsperspektiv

ISF har på uppdrag av regeringen granskat Försäkringskassans styrning och handläggning av sjukförsäkringsärenden ur ett jämställdhetsperspektiv. Bakgrunden är att skillnaderna i sjukfrånvaron mellan kvinnor och män har ökat.

ISF:s granskning visar att handläggningen av sjukpenning skiljer sig mellan kvinnor och män och att jämställdhetsperspektivet har en undanskymd roll

---

⁵³ Tidigare socialbidrag.

⁵⁴ ISF rapport 2013:6, dnr 2012-30.

⁵⁵ ISF rapport 2013:10, dnr 2012-53.

hos Försäkringskassan. Försäkringskassan genomför utredningar och insatser i något högre grad för kvinnor än för män. Det behöver i sig inte betyda att Försäkringskassans handläggning sker på ett sätt som medför omotiverade skillnader mellan kvinnor och män, men för Försäkringskassan kan det vara värt att uppmärksamma skillnaderna i sitt fortsatta arbete med att säkerställa en jämställd handläggning.

Rapporten lämnades till regeringen i november 2013.⁵⁶

7.5 Att handlägga sjukförsäkringen – uppfattningar om roller och regelverk

ISF har granskat uppfattningar om handläggarskap, tjänstemannaroll, regelverk och metoder bland Försäkringskassans handläggare inom sjukförmånsområdet. Rapporten bygger på en attitydundersökning som genomfördes bland handläggare vid Försäkringskassan 2012.

En genomgående observation är att handläggarna är olika varandra i ett antal viktiga avseenden. Vissa känner sig bundna av regler och styrning men är ändå säkra i sin yrkesroll. Andra känner sig bundna och har samtidigt en negativ attityd till både regelverk och beslutsstöd. Trots ett omfattande arbete inom myndigheten med att utveckla beslutsstöd i olika former anger de flesta att samtal med kollegor är det viktigaste stödet i det dagliga arbetet.

Den första rapporten lämnades till regeringen i juni 2013⁵⁷ och en andra rapport lämnades i januari 2014⁵⁸.

I juli 2013 har även en arbetsrapport⁵⁹ publicerats på ISF:s webbplats som beskriver detaljer kring enkätundersökningen som genomfördes våren 2012.

7.6 Den låga rörligheten mellan sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen

I september lämnade ISF ett underlag till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Studien visar att rörligheten mellan sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna fortfarande är låg. Andelen sjukskrivna som går till arbetslöshet har ökat efter införandet av de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringen. Ökningen är relativt stor, men har skett från en låg nivå. Rörligheten från arbetslöshet till sjukskrivning har däremot minskat över tid. Den låga rörligheten mellan försäkringarna är ett tecken på att det i båda försäkringarna finns individer som egentligen befinner sig i fel försäkringssystem.

ISF har tidigare lämnat en kunskapsöversikt om arbetslivsinriktad rehabilitering till socialförsäkringsutredningen.⁶⁰

⁵⁶ ISF rapport 2013:16, dnr 2013-46.

⁵⁷ ISF rapport 2013:9, dnr 2010-137.

⁵⁸ ISF rapport 2014:1 dnr 2010-137.

⁵⁹ ISF arbetsrapport 2013:3, dnr 2010-137.

⁶⁰ Underlagsrapport nr 7 till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (S 2010:4).

7.7 Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan – en granskning av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens utvecklingsarbete

ISF har fått i uppdrag av regeringen att granska hur Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen arbetar med att utveckla tidiga och aktiva insatser för att rusta människor att återgå i arbete, skapa fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden och förkorta tiden i sjukförsäkringen.

Granskningen visar att de båda myndigheterna på ett övergripande plan har agerat i linje med regeringens uppdrag att tillsammans vidareutveckla metoder och arbetssätt för att stödja den enskilde att återgå i arbete och att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Samtidigt är de redovisade förändringarna inte mer omfattande än att de i stort sett hade kunnat genomföras genom en anpassning av den tidigare modellen för samverkan.

Rapporten lämnades till regeringen i februari 2013.⁶¹

7.8 Sjukskrivningsmiljarden – landstingets syn på ekonomiska incitament för att påverka sjukfrånvaron

Landstingen kan årligen få sammanlagt en miljard kronor rörande statligt stöd till olika förbättringsåtgärder inom hälso- och sjukvården. Sjukskrivningsmiljardens rörliga del baseras på utvecklingen av sjukfrånvaron bland dem som bor i regionen och den villkorade delen baseras på uppfyllelsen av vissa specifika villkor. Avsikten med den rörliga ersättningen är att landstinget fritt kan välja de åtgärder som bedöms ha effekt på sjukfrånvaron.

ISF har granskat vilken betydelse den rörliga delen i sjukskrivningsmiljarden har för åtgärderna som landstingen genomför i arbetet med sjukskrivningsrelaterade frågor.

Slutsatsen är att lärdomar från både denna undersökning och tidigare uppföljningar av sjukskrivningsmiljarden gör att ISF är tveksam till den rörliga delen som styrmekanism för att påverka sjukfrånvaron. Det är ganska okänt bland de tillfrågade vad den rörliga ersättningen används till, och den rörliga delen utgör dessutom en liten del av landstingens totala budget. För åtgärder under år 2013 har 231 miljoner kronor avsatts till den rörliga delen.

Om avsikten är att ändra systemet, förordar ISF att en eventuell fortsatt rörlig del kopplas till något som landstingen kan påverka direkt, till exempel kvaliteten i sjukskrivningsprocessen. Ettåriga överenskommelser anser ISF också försvårar mer långsiktiga satsningar som krävs om landstingen ska kunna arbeta med kvalitetshöjande åtgärder.

Rapporten lämnades till regeringen i augusti 2013.⁶²

---

⁶¹ ISF rapport 2013:3, dnr 2012-60.

⁶² ISF rapport 2013:11, dnr 2013-22.

7.9 Unga förtidspensionärer – studie av sju europeiska länder

Antalet unga vuxna som får aktivitetsersättning har under de senaste 15 åren fördubblats i Sverige och bedöms fortsätta att öka kommande år. ISF har i två tidigare rapporter⁶³ analyserat hypoteser bakom utvecklingen och har nu också jämfört regelverk och utveckling i Sverige med dess motsvarigheter i Danmark, Finland, Island, Norge, Nederländerna och Storbritannien.

Granskningen visar att den svenska utvecklingen inte är unik i ett internationellt perspektiv. Andelen unga förtidspensionärer är inte utmärkande hög i Sverige, utan snarare tvärtom lägre än i många andra länder. Den generella internationella trenden är dock ökande andelar unga förtidspensionärer. Psykiska sjukdomar och syndrom är den mest förekommande diagnosgruppen bland unga förtidspensionärer och utgör mellan 58 och 80 procent av gruppen i de studerade länderna.

Jämförelsen av de nationella systemen visar att det finns relativt stora skillnader i regelverk, handläggning av förtidspensionsärenden och insatser för stärkt arbetsförmåga i de studerade länderna. Dock är det klart att länderna står inför likartade utmaningar och att det därför finns mycket att lära av varandras erfarenheter genom ett fördjupat utbyte över landsgränserna.

Rapporten lämnades till regeringen i april 2013 och den har också publicerats i en engelsk översättning.⁶⁴ Under året har en vetenskaplig artikel publicerats i *Scandinavian Journal of Public Health* till följd av rapporten.

7.10 Den fria rörligheten inom EU och rätten till sjukpenning

EU-rätten, det vill säga reglerna om samordning av nationella socialförsäkringssystem,⁶⁵ har en tydlig inverkan på de svenska reglerna angående rätten till sjukpenning. Detta gäller särskilt tillhörighet till den svenska arbetsbaserade försäkringen och kravet på sjukpenninggrundande inkomst. I bedömningen av arbetsförmåga är EU-rättens inverkan begränsad. ISF har granskat hur samordningssystemets principer påverkar de svenska reglerna och följaktligen den försäkrades rätt till sjukpenning både vid flytt till Sverige och vid flytt från Sverige.

ISF konstaterar att Försäkringskassans interna styr- och stöddokument återger mycket av de rättsliga förändringarna men att dokumenten behöver uppdateras. Arbete med detta pågår inom myndigheten. Även beträffande informationen till allmänheten finns utrymme för förbättringar. Försäkringskassans webbplats innehåller till exempel ingen information om att arbete i annat EU-land kan vara sjukpenninggrundande eller vilka regler som gäller för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. ISF konstaterar

---

⁶³ *Unga med aktivitetsersättning – den senaste utvecklingen och hypoteser om orsakerna till utvecklingen* ISF rapport 2011:10 och *Aktivitetsersättning – från förlängd skolgång till nedsatt arbetsförmåga* ISF rapport 2012:1.

⁶⁴ ISF rapport 2013:7, dnr 2012-82.

⁶⁵ Förordning 883/04.

att Försäkringskassans interna styrning har anpassats till utvecklingen, även om det återstår en del att göra främst med avseende på konsekvenserna av fördragets betydelse för den fria rörligheten.

Rapporten lämnades till regeringen i oktober 2013.⁶⁶

7.11 Intergenerational transmission of long-term sick leave

ISF har tidigare i rapporten *Långtidssjukfrånvaro hos föräldrar och deras barn*⁶⁷ redovisat resultatet från en granskning om samband mellan långtidssjukfrånvaro hos föräldrar och deras barn i vuxen ålder. Resultatet, som visar att ett samband finns, har även publicerats i ett working paper⁶⁸ på ISF:s webbplats i oktober 2013.

7.12 Vetenskapliga artiklar

Under året har ytterligare fyra vetenskapliga artiklar inom området ohälsorelaterade förmåner publicerats i olika tidskrifter med anledning av ISF:s verksamhet.

En vetenskaplig artikel har publicerats i *Empirical Economics* som en följd av rapporten om rehabiliteringskedjans effekter på sjukskrivningstiderna som lämnades till regeringen 2010.

En vetenskaplig artikel har publicerats i *Occupational and Environmental Medicine* som en följd av rapporten om beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv som lämnades till regeringen 2011.

Två artiklar har publicerats i *Ekonomisk debatt*. Den ena handlar om tidiga insatser för sjukskrivna – rätt medicin för lägre sjukfrånvaro och är en följd av den underlagsrapport som lämnades till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen 2012. Den andra artikeln handlar om rehabiliteringsgarantins effekter på hälsa och sjukfrånvaro som är en följd av rapporten Rehabiliteringsgarantin⁶⁹ som lämnades till regeringen 2012.

7.13 Kostnader

Kostnaden uppgick i genomsnitt till 2,9 miljoner kronor per rapport för de tio rapporter som ISF redovisat slutligt under året (varav en rapport lämnades 2011). Genomsnittskostnaden är 900 000 kronor högre än föregående år, vilket främst beror på att rapporten om maximaltid i sjukförsäkringen var omfattande och krävde olika kompetenser.

Kostnaderna för granskningen om att handlägga sjukförsäkringen kommer att redovisas när granskningen slutförts 2014.

---

⁶⁶ ISF rapport 2013:14, dnr 2012-129.

⁶⁷ ISF rapport 2012:7, dnr 2011-110.

⁶⁸ Working paper 2013:1, dnr 2011-110.

⁶⁹ ISF rapport 2012:17.

Tabell 7 Kostnader för rapporter inom ohälsorelaterade förmåner

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Försäkringskassans tillämpning av reglerna om sjukersättning	2 155
Personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen – vilka är de och vad händer efteråt?	5 581
Sju dagars karens i sjukförsäkringen för egenföretagare – en effektutvärdering av reformen juli 2010	2 999
Försäkringskassans handläggning av sjukpenning ur ett jämställdhetsperspektiv	3 840
Den låga rörligheten mellan sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen Arbetslivsriktad rehabilitering ⁷⁰	3 877
Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan – en granskning av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens utvecklingsarbete	3 415
Sjukskrivningsmiljarden – landstingets syn på ekonomiska incitament för att påverka sjukfrånvaron	1 793
Unga förtidspensionärer – studie av sju europeiska länder	3 058
Den fria rörligheten inom EU och rätten till sjukpenning	2 727
<i>Genomsnittskostnad år 2013</i>	<i>2 945</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 043</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>2 530</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter, working paper och vetenskapliga artiklar. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen. Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under respektive året.

⁷⁰ Lämnades 2011.

8 Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom

Under året har ISF lämnat 2 rapporter och 1 arbetsrapport inom pensionsområdet.

8.1 Pensionsgrundande inkomst – Skatteverkets underlag till Pensionsmyndigheten

Skatteverket beräknar och fastställer varje år pensionsspararnas pensionsgrundande inkomst. Siffran ligger till grund för beräkning av pensionsrätt och pensionspoäng som avgör den allmänna ålderspensionen. ISF har granskat Skatteverkets och Pensionsmyndighetens ansvar och roller, deras samarbete samt deras interna system och rutiner för styrning, kontroll och kvalitetssäkring.

ISF konstaterar att ansvarsfördelningen mellan Skatteverket och Pensionsmyndigheten behöver klargöras och att Skatteverket bör fortsätta att förbättra hanteringen och beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten. Vidare anser ISF att Skatteverket bör göra ansvaret för den pensionsgrundande inkomsten tydligt internt samt ta fram en sammanhållen strategi för att följa upp och vidareutveckla arbetet. Dessutom bör verksamhetens finansiering ses över.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2013.⁷¹

8.2 Handläggningen av bostadstillägg - införande av tillsvidarebeslut

ISF har haft regeringens uppdrag att granska den övergång till tillsvidarebeslut i handläggningen av bostadstillägg som är resultatet av en lagändring i november 2012.

Pensionsmyndigheten har, som ett led i ett pågående förenklingsarbete, genomfört förändringar av föreskrifterna för beräkning av bostadstillägg. De har omvandlat ett stort antal tidsbegränsade beslut till tillsvidarebeslut utan föregående prövning i det enskilda fallet.

ISF konstaterar i granskningen att de nya reglerna ger ett oönskat utrymme för tolkning vad gäller om och när en förändring av inkomst av kapital och förmögenhet ska anmälas av de försäkrade. De bör därför förtydligas. Pensionsmyndigheten genomförde samtidigt med lagändringen

---

⁷¹ ISF rapport 2013:4, dnr 2012-125.

ändringar i föreskrifterna om beräkningen av bostadskostnaden. Dessa ändringar har medfört flera tillämpningsproblem. Sammantaget kan de problem som uppmärksammats innebära att utbetalningarna blir fel i båda riktningarna.

Rapporten lämnades till regeringen i maj 2013.⁷²

8.3 Kunskapsmätning 2012 – kartläggning av pensionsspararnas kunskaper om det allmänna pensionssystemet

ISF har låtit TNS SIFO göra en mätning av allmänhetens kunskaper om det allmänna pensionssystemet. Den är en uppföljning av de tidigare mätningar som Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten återkommande lät göra under åren 2005-2009.

Resultaten visar att det inte skett några större förändringar i kunskapsläget sedan den senaste mätningen 2009. Man kan dock se en viss försämring av kunskaperna.

Resultatet publicerades i en arbetsrapport på ISF:s webbplats i mars 2013.⁷³ Kostnaden för arbetsrapporten uppgick till 234 000 kronor.

8.4 Kostnader

Kostnaden för rapporten uppgick till 1,7 miljoner kronor, vilket är närmare 400 000 kronor lägre än genomsnittet för de två rapporterna 2012.

Uppdraget om handläggningen av bostadstillägg kommer att redovisas när det har slutförts under 2014.

Tabell 8 Kostnader för rapporter inom pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Pensionsgrundande inkomst – Skatteverkets underlag till Pensionsmyndigheten	1 715
<i>Genomsnittskostnad år 2013</i>	<i>1 715</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 081</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>1 892</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter, working paper och vetenskapliga artiklar. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på de rapporter som lämnats under året.

⁷² ISF rapport 2013:8, dnr 2011-100.

⁷³ ISF arbetsrapport 2013:1, dnr 2013-71.

9 Kompetens

Nedan redovisas årets åtgärder för att säkerställa att kompetens finns för att genomföra inspektionens uppdrag. ISF:s bedömning är att de aktiviteter som vidtagits sammantaget har bidragit till en hög kvalitet och effektivitet i verksamheten.

9.1 Medarbetare

Vid slutet av året hade inspektionen 55 anställda⁷⁴ med hög kompetens inom socialförsäkringsområdet. Medeltalet anställda var 52 och antalet årsarbetskrafter var 48,7. Medarbetarna har utbildningsbakgrund inom bland annat nationalekonomi, statsvetenskap, juridik och medicin. Närmare en tredjedel av personalen har forskarutbildning.

Fördelningen mellan kvinnor och män i de olika personalkategorierna framgår av tabellen, där man kan utläsa att andelen kvinnor är något högre än män bland utredare och inom administrativt stöd medan den är jämn bland cheferna. Andelen kvinnor var totalt 62 procent.

Tabell 9 Fördelning av personalkategorier 2013-12-31

<i>Kompetens</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>
Utredare	24	14	38
Administrativt stöd	5	3	8
Chefer	5	4	9

Åldersbalans

Köns- och åldersfördelningen vid myndigheten framgår av tabellen på nästa sida. Åldersspridningen är relativt god och medelåldern var vid årsskiftet 42 år, vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

ISF:s bedömning är att personalsammansättningen är tillfredsställande för verksamhetens behov. Några särskilda mål avseende exempelvis medelålder och könsfördelning finns därför inte.

⁷⁴ Varav en tjänstledig för annan anställning och två föräldralediga.

Tabell 10 Ålders- och könsfördelning 2013-12-31

Åldersgrupp	Kvinnor	Män
Upp till 29 år	3	1
30 – 49 år	25	14
50 år och äldre	6	6
<i>Totalt</i>	<i>34</i>	<i>21</i>

9.2 Bemanning

Bemanningen har skett successivt sedan inspektionen bildades 2009 och avslutades i början av 2013. Denna strategi har medverkat till att ISF kunnat etablera och behålla en sammansättning av personal som motsvarar verksamhetens krav på djup och bred kompetens inom socialförsäkringens olika delar och tillhörande kompetensområden. Intresset för att arbeta vid ISF har varit stort vilket underlättat rekryteringen. För kortsiktiga eller specifika behov av kompetens har tidsbegränsat anställda, konsulter och andra uppdragstagare anlåtats.

Även intresset för att praktisera vid ISF har varit stort och myndigheten brukar ta emot upp till två praktikanter åt gången. Praktiken varar normalt mellan 10 till 20 veckor och genomförs inom ramen för en akademisk utbildning. Under handledning har praktikanterna deltagit i olika projekt och därigenom fått inblick i verksamheten. Efter avslutad praktik har det förekommit att praktikanter anställs för kortare eller längre uppdrag.

Personalomsättningen under året har varit 9,6 procent, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Det är också lägre än genomsnittet för statsförvaltningen, som mellan september 2011 och september 2012 uppgick till 11 procent.

9.3 Kompetensutveckling

Den viktigaste kompetensutvecklingen sker i det dagliga arbetet tillsammans med kollegor, konsulter och andra externa uppdragstagare. Matrisorganisationen och projektarbetsformen kan beskrivas som navet i verksamheten och har därför stor betydelse för hur kompetensen tillvaratas och för kvaliteten i ISF:s granskningar.

I de årliga medarbetarsamtalen diskuteras bland annat behov av kompetensutveckling. Kompletterat med andra medarbetaruppföljningar och analyser av verksamheten påverkar det vilka kompetensutvecklande insatser som vidtas. Bland annat har framkommit att det finns olika förväntningar på våra olika roller i projektarbetet, och många har efterfrågat stöd i sitt projektledar- och projektmedarbetarskap. Ett behov av att skapa en samsyn på vad det innebär att arbeta i projekt på ISF har därför vuxit fram som ett komplement till myndighetens projektvägledning.

Projektutveckling

Mot bakgrund av ovanstående inleddes i början av året ett arbete för att fortsätta utveckla och effektivisera arbetsformerna i projekt. En intern arbetsgrupp fick uppdraget att förbereda årets ISF-dag genom att på varje enhet närmare inventera områden till ISF-dagen. Parallellt genomfördes en utvärdering av projektvägledningen som integrerades i utvecklingsarbetet. På ISF-dagen i juni arbetade sedan hela personalen i grupper med att identifiera sådant som fungerar bra samt med utmaningar och utvecklingsbehov kring vårt projektarbete. Resultatet från ISF-dagen har därefter använts som ett underlag för ett fortsatt förbättringsarbete, däribland ett anpassat utvecklingsprogram för projektledare och projektmedarbetare som kommer att genomföras under 2014. Utvärderingen av projektvägledningen har lett till vissa justeringar som har beslutats i februari 2014.

Ledningsutveckling

Under året har en utvecklingsinsats bedrivits för att utveckla ledningsgruppen som arbetsgrupp och skapa ett mer effektivt arbetssätt. Det har genomförts med hjälp av en konsult och baserats på teorier om hur man skapar effektiva team. Arbetssättet har utvecklats genom att ta fram praktiska handlingsplaner som sedan har införts i verksamheten med exempelvis månatliga strategiska ledningsgruppsmöten som fokuserar på strategiska och årligen återkommande frågor. Andra områden har handlat om att implementera arbete med erfarenhetsåterföring och lärande från våra projekt i ledningsfunktionen, att förbättra informationsutbytet i gruppen om pågående projekt och en tydligare resursplanering i projekten. Gruppens utveckling har mätts före och efter insatsen och den visar att gruppen upplever ett förbättrat samarbete, en högre effektivitet och en större samsyn än innan.

Övriga insatser för kompetensutvecklingen

Förra årets satsning på medieutbildning har följts upp med ytterligare en omgång teori och praktiska övningar för nya medarbetare.

Seminarier har hållits i aktuella frågor av såväl interna som externa föreläsare bland annat i metodfrågor, tvillingforskning om sjukskrivning och "Economics of Grief".

Introduktionsutbildning för nyanställda har genomförts om administrativa och juridiska frågor samt om myndighetens roll och uppdrag.

Även individuella insatser för kompetensutveckling har förekommit. Som exempel kan nämnas deltagande i olika konferenser och forum, utbildning i tillsyn och projektledarskap.

9.4 Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljön är viktig för att skapa förutsättningar för verksamhetens och medarbetarnas utveckling. ISF arbetar aktivt med att förebygga ohälsa och skador i arbetet, skapa en god arbetsmiljö samt främja god och hållbar hälsa.

Arbetsmiljön följs upp vid enhetsmöten, i medarbetarsamtalen, medarbetarenkät, avgångssamtal, arbetsmiljöromd och i arbetsmiljögruppen som består av de två arbetsmiljöombuden, administrativa chefen och personalansvarig.

Förutom de prioriteringar av projekt- och ledningsutveckling som beskrivs i avsnittet om kompetensutveckling, har under året en anpassad utbildning i samtalsstöd genomförts för de medarbetare som besvarar telefonsamtal i växeln. Syftet var att ge stöd och praktisk vägledning för att hantera svåra samtal.

En arbetsmiljöromd genomfördes i slutet av året med stöd från företagshälsovården. Arbetsmiljöromden fokuserade på den fysiska arbetsmiljön såsom lokaler, belysning och ventilation. Vid rondan fick ISF positiv återkoppling på hur lokalerna utformats och utrustats för verksamhetens behov. Företagshälsovården har även anlåtits för annat stöd däribland ergonomi.

Som en del av arbetsmiljöarbetet satsar ISF på friskvårdande aktiviteter som ett sätt att främja gemenskap och erfarenhetsutbyte. Förutom att anordna gemensamma friskvårdsaktiviteter subventionerar ISF friskvård, erbjuder frukt och influensavaccin.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under året uppgår till 1,4 procent, vilket är lägre än föregående år. Genomsnittet för statsförvaltningen var 3 procent 2012.

Tabell 11 Sjukfrånvaro år 2011-2013

<i>Sjukfrånvaro (%)</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Totalt	1,4	2,7	3,0
andel 60 dagar eller mer	0,0	-	-
Kvinnor	1,5	3,6	4,6
Män	1,2	0,9	0,6
Upp till 29 år	-	-	-
30-49 år	0,9	1,1	0,9
50 år och äldre	1,5	-	-

Enligt 7 kap. 3 § förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten lämna uppgifter om sjukfrånvaro för grupper om inte antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Sjukfrånvaro för gruppen upp till 29 år anges inte, då antalet personer är lägre än tio personer. Jämförelsetal lämnas inte i de grupper där sjukfrånvaron kan hänvisas till en enskild person.

9.5 Det interna arbetet i övrigt

Förutom insatserna för att säkerställa kompetensen hos ISF har det interna arbetet under året varit inriktat på att fortsatt utveckla dokumenthanteringen och på att säkerställa tillgång till data samt en ändamålsenlig hantering av personuppgifter.

Tillgång till data

För att ISF ska kunna fullgöra sitt uppdrag måste myndigheten kunna samla in och bearbeta data på individnivå. Merparten av de data som ISF behöver innehåller personuppgifter och det är därför angeläget att en särskild registerlag om personuppgiftsbehandling vid inspektionen tas fram. I augusti 2013 beslutade regeringen om direktiv till en utredning som ska lämna förslag till en sådan registerlag. Utredningen har påbörjat sitt arbete under hösten 2013. Chefsjuristen och forsknings- och utvärderingschefen är förordnade som experter i utredningen. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2014.

Under året har ISF ansökt om etisk prövning 15 gånger för att få möjlighet att behandla data som innehåller känsliga personuppgifter för forskningsändamål. Samtliga ansökningar har godkänts. I avvaktan på en registerlag är dock ISF:s möjligheter att genomföra granskningar som kräver tillgång till känsliga personuppgifter, men som inte är att anse som forskning, begränsade.

Även under 2013 har det förekommit förseningar i leveranser av data och akter från både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, vilket har gjort att ISF i några fall inte kunnat leverera rapporter på angiven tid. I några fall har förseningarna påverkat kvaliteten negativt i genomförda granskningar genom att det inte har varit möjligt att göra så omfattande analyser som skulle varit önskvärt.

Inte heller under 2013 har det varit möjligt för ISF att få tillgång till akter hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i elektronisk form, vilket har försvårat såväl ISF:s som Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens arbete under året. De begränsningar som det innebär att endast få ta del av akter i pappersform påverkar kvaliteten påtagligt i de granskningar som ISF genomför och gör också att dessa blir mer tidskrävande.

Dokumenthantering

Under året har ISF fortsatt arbetet med att införa en ändamålsenlig och effektiv dokumenthantering. Arbetet har omfattat framtagande av ett förslag till klassificeringsstruktur, rättsutredning av särskilda frågor samt att förbereda ett avrop mot ramavtal för att anskaffa en diarieföringstjänst. Arbetet kommer att fortsätta med upphandling och implementering under år 2014.

Övrigt

Den ekonomiska föreskriften har uppdaterats och beslutats i februari 2014. Under året har ISF upphandlat revisionstjänster för sakverksamheten och lokalvård. Under året har fastigheten där ISF har sina lokaler sålts till nya ägare.

10 Finansiell redovisning

10.1 Resultaträkning

<i>(tkr)</i>	<i>Not</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>
<i>Verksamhetens intäkter</i>			
Intäkter av anslag		63 559	58 973
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	10	0
Intäkter av bidrag		19	44
Finansiella intäkter	2	<u>84</u>	<u>160</u>
<i>Summa</i>		<i>63 672</i>	<i>59 178</i>
<i>Verksamhetens kostnader</i>			
Kostnader för personal	3	-44 389	-41 526
Kostnader för lokaler		-4 801	-4 051
Övriga driftkostnader	4	-13 298	-12 542
Finansiella kostnader	5	-38	-65
Avskrivningar och nedskrivningar		<u>-1 144</u>	<u>-993</u>
<i>Summa</i>		<i>-63 672</i>	<i>-59 178</i>
<i>Verksamhetsutfall</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Transfereringar</i>			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		0	200
Lämnade bidrag		<u>0</u>	<u>-200</u>
<i>Saldo</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Årets kapitalförändring</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

10.2 Balansräkning

<i>(tkr)</i>	<i>Not</i>	<i>2013-12-31</i>	<i>2012-12-31</i>
<i>TILLGÅNGAR</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling	6	21	63
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	7	<u>284</u>	<u>410</u>
<i>Summa</i>		<i>305</i>	<i>473</i>
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8	731	280
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9	<u>2 154</u>	<u>2 492</u>
<i>Summa</i>		<i>2 886</i>	<i>2 772</i>
<i>Fordringar</i>			
Fordringar hos andra myndigheter	10	568	726
Övriga fordringar		<u>0</u>	<u>19</u>
<i>Summa</i>		<i>568</i>	<i>744</i>
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Förutbetalda kostnader	11	<u>1 958</u>	<u>1 470</u>
<i>Summa</i>		<i>1 958</i>	<i>1 470</i>
<i>Avräkning med statsverket</i>			
Avräkning med statsverket	12	<u>-3 608</u>	<u>-7 709</u>
<i>Summa</i>		<i>-3 608</i>	<i>-7 709</i>
<i>Kassa och bank</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		<u>9 790</u>	<u>16 530</u>
<i>Summa</i>		<i>9 790</i>	<i>16 530</i>
<i>SUMMA TILLGÅNGAR</i>		<i>11 898</i>	<i>14 280</i>

<i>(tkr)</i>	<i>Not</i>	<i>2013-12-31</i>	<i>2012-12-31</i>
<i>KAPITAL OCH SKULDER</i>			
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	13	146	229
Övriga avsättningar	14	<u>295</u>	<u>212</u>
<i>Summa</i>		<i>441</i>	<i>441</i>
<i>Skulder m.m.</i>			
Lån i Riksgäldskontoret	15	3 190	3 172
Skulder till andra myndigheter	16	2 876	3 137
Leverantörsskulder	17	1 076	3 530
Övriga skulder		<u>760</u>	<u>796</u>
<i>Summa</i>		<i>7 903</i>	<i>10 634</i>
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Upplupna kostnader	18	3 314	3 205
Oförbrukade bidrag	19	<u>241</u>	<u>0</u>
<i>Summa</i>		<i>3 555</i>	<i>3 205</i>
<i>SUMMA KAPITAL OCH SKULDER</i>		<i>11 898</i>	<i>14 280</i>

10.3 Redovisning mot anslag

<i>Anslag (tkr)</i>		<i>Ingående över- förings- belopp</i>	<i>Årets tilldelning enligt regler- ingsbrev</i>	<i>Indrag- ning</i>	<i>Totalt disponi- belt belopp</i>	<i>Utgifter</i>	<i>Utgående över- förings- belopp</i>
	<i>Not</i>						
Uo 10 2:2 Ramanslag ap.1 Inspektionen för Socialförsäkringen	20	7 709	65 218	-5 761	67 167	-63 559	3 608
<i>Summa</i>		<i>7 709</i>	<i>65 218</i>	<i>-5 761</i>	<i>67 167</i>	<i>-63 559</i>	<i>3 608</i>

10.4 Tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

ISF:s bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Gjorda undantag från förordningen redovisas sist i tilläggsupplysningarna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § Förordning om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 3 januari. Brytdagen föregående år var den 4 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 25 000 kr bokförts som periodavgränsningsposter.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 000 kr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 000 kr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

4 år	Bärbara datorer och kringutrustning
5 år	Datorer och kringutrustning
	Maskiner och tekniska anläggningar
	Övriga kontorsmaskiner
	Egenutvecklade systemstöd, licenser och rättigheter
3 - 6 år	Förbättringsutgifter på annans fastighet
10 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

<i>Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag</i>	Ersättning
<u>Ulrik von Essen</u> Förvaltningsrättslig Tidskrift – styrelseledamot Stiftelsen Fakultetskurser – styrelseledamot	3
<u>Ann-Catrin Lofvars</u> SKL – styrelseledamot Landstingsråd i Dalarnas Län	2
<u>Eskil Wadensjö</u> Inga uppdrag	2
<u>Irene Wennemo</u> Lunds Universitet – styrelseledamot Magelhusen AB – styrelseledamot	3
<u>Solveig Zander</u> Länsstyrelsen i Uppsala Län - ledamot i insynsrådet Hjälpmiddelsinstitutet – styrelseledamot	3
<i>Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag</i>	Lön
<u>Generaldirektör Per Molander</u> Nobelmuseet – styrelseledamot Arbor AB – VD och styrelseordförande Sieps - ledamot i insynsrådet Inga förmåner som avviker från allmänna avtal.	1 027

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se under avsnittet 9.4 Arbetsmiljö och hälsa.
Undantag från regelverket beskrivs på nästa sida.

Undantag från regelverket

ISF har gjort följande undantag från förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Jämförelsetal

Enligt ESV:s föreskrifter till 2 kap. 4 § förordningen ska sammanställningen över väsentliga uppgifter avse de senaste fem räkenskapsåren.

Eftersom ISF startade den 1 juli 2009 avser jämförelsetalen från 2009 endast ett halvårs verksamhet i sammanställningen över väsentliga uppgifter.

Sjukfrånvaro

Enligt 7 kap. 3 § förordningen ska myndigheten lämna uppgifter om sjukfrånvaro för grupper om inte antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Eftersom sjukfrånvaron för ISF kan hänföras till en enskild individ, lämnas inte jämförelsetal om sjukfrånvaro om 60 dagar sammanhängande eller mer. Sjukfrånvaro för gruppen upp till 29 år anges inte då antalet personer är lägre än tio personer.

10.5 Noter

<i>Resultaträkning (tkr)</i>		<i>2013</i>	<i>2012</i>
Not 1	<i>Intäkter av avgifter och andra ersättningar</i>		
	Reavinst vid försäljning av utrangerade anläggningstillgångar	10	0
	<i>Summa</i>	<u>10</u>	<u>0</u>
Not 2	<i>Finansiella intäkter</i>		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	84	160
	<i>Summa</i>	<u>84</u>	<u>160</u>
Not 3	<i>Kostnader för personal</i>		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	27 988	26 191
	Kostnader för sociala avgifter	15 231	13 848
	Övriga kostnader för personal	1 170	1 488
	<i>Summa</i>	<u>44 389</u>	<u>41 526</u>
	Jämförelsetalen för 2012 har fördelats från övriga kostnader för personal till kostnader för sociala avgifter.		
Not 4	<i>Övriga driftkostnader</i>		
	Köp av tjänster	12 006	11 630
	Övrigt	1 292	912
	<i>Summa</i>	<u>13 298</u>	<u>12 542</u>
Not 5	<i>Finansiella kostnader</i>		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	34	56
	Övriga finansiella kostnader	4	9
	<i>Summa</i>	<u>38</u>	<u>65</u>

<i>Balansräkning (tkr)</i>		2013-12-31	2012-12-31
Not 6	<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	209	209
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>209</u>	<u>209</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-146	-105
	Årets avskrivningar	-42	-41
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-188</u>	<u>-146</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	21	63
Not 7	<i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	740	586
	Årets anskaffningar	25	154
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>765</u>	<u>740</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-330	-196
	Årets avskrivningar	-151	-134
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-481</u>	<u>-330</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	284	410
Not 8	<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	563	563
	Årets anskaffningar	703	0
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>1 266</u>	<u>563</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-283	-189
	Årets avskrivningar	-252	-94
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-535</u>	<u>-283</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	731	280
Not 9	<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	4 378	4 464
	Årets anskaffningar	375	74
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-116	-160
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>4 637</u>	<u>4 378</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 886	-1 289
	Årets avskrivningar	-700	-723
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	103	126
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-2 483</u>	<u>-1 886</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	2 154	2 492
Not 10	<i>Fordringar hos andra myndigheter</i>		
	Fordran ingående mervärdesskatt	568	726
	<i>Summa</i>	<u>568</u>	<u>726</u>

<i>Balansräkning (tkr)</i>		<i>2013-12-31</i>	<i>2012-12-31</i>
Not 11	<i>Förutbetalda kostnader</i>		
	Förutbetalda hyreskostnader	1 129	1 112
	Förutbetald kostnad outsourcing server	350	126
	Övriga förutbetalda kostnader	479	232
	<i>Summa</i>	<u>1 958</u>	<u>1 470</u>
	Jämförelsetal för 2012 av övriga förutbetalda kostnader har fördelats till förutbetald kostnad outsourcing server.		
Not 12	<i>Avräkning med statsverket</i>		
	<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
	Ingående balans	-7 709	-13 626
	Redovisat mot anslag	63 559	59 173
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-65 218	-64 953
	Återbetalning av anslagsmedel	5 761	11 697
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	<u>-3 608</u>	<u>-7 709</u>
	<i>Summa Avräkning med statsverket</i>	-3 608	-7 709
Not 13	<i>Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser</i>		
	Ingående avsättning	229	301
	Årets pensionskostnad	6	14
	Årets pensionsutbetalningar	-89	-86
	<i>Utgående avsättning</i>	<u>146</u>	<u>229</u>
Not 14	<i>Övriga avsättningar</i>		
	<i>Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder</i>		
	Ingående balans	212	135
	Årets förändring	83	77
	<i>Utgående balans</i>	<u>295</u>	<u>212</u>
Not 15	<i>Lån i Riksgäldskontoret</i>		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	3 172	4 043
	Under året nyupptagna lån	1 175	154
	Årets amorteringar	-1 157	-1 025
	<i>Utgående balans</i>	<u>3 190</u>	<u>3 172</u>
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	12 000	15 000
Not 16	<i>Skulder till andra myndigheter</i>		
	Arbetsgivaravgifter	743	768
	Leverantörsskulder andra myndigheter	2 134	2 366
	Övrigt	0	3
	<i>Summa</i>	<u>2 876</u>	<u>3 137</u>

<i>Balansräkning (tkr)</i>		<i>2013-12-31</i>	<i>2012-12-31</i>
Not 17	<i>Leverantörsskulder</i> Minskningen av leverantörsskulder förklaras främst av att hyresfakturan för första kvartalet 2013 (1 390 tkr) hade förfalldatum 2013-01-31. Motsvarande hyresfaktura för första kvartalet 2014 förföll 2013-12-30. Inköpen i december 2012 var dessutom betydligt högre än motvarande period 2013.	1 076	3 530
Not 18	<i>Upplupna kostnader</i> Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter Övriga upplupna kostnader <i>Summa</i>	2 537 49 728 <hr/> 3 314	2 259 0 946 <hr/> 3 205
Not 19	<i>Oförbrukade bidrag</i> Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet varav som förväntas tas i anspråk: <i>Inom tre månader</i> <i>Summa</i>	241 <hr/> 241	0 <hr/> 0

Anslagsredovisning

- Not 20 *Uo 10 2:2 ap 1 Inspektionen för socialförsäkringen (ramanslag)*
Enligt regleringsbrevet disponerar ISF en anslagskredit på 1 957 tkr.

ISF får disponera 1 948 tkr av det ingående överföringsbeloppet, det vill säga 3 procent av föregående års tilldelning 64 953 tkr enligt regleringsbrevet. Anslaget är räntebärande.

11 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2013	2012	2011	2010	2009*
<i>Låneram Riksgäldskontoret</i>					
Beviljad	12 000	15 000	20 000	20 000	20 000
Utnyttjad	3 190	3 172	4 043	4 525	1 663
<i>Kontokrediter Riksgäldskontoret</i>					
Beviljad	6 522	6 495	6 435	5 189	2 400
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Räntekonto Riksgäldskontoret</i>					
Ränteintäkter	84	160	220	74	13
Räntekostnader	0	0	0	0	0
<i>Avgiftsintäkter</i>					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Övriga avgiftsintäkter	10	0	50	65	121
<i>Anslagskredit</i>					
Beviljad	1 957	1 949	1 929	1 557	720
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Anslag</i>					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	3 608	7 709	13 626	15 571	11 491
varav intecknat	0	0	0	0	0
<i>Bemyndiganden</i>			Ej tillämpligt		
<i>Personal</i>					
Antalet årsarbetskrafter (st)	49	47	43	29	13
Medelantalet anställda (st)	52	51	49	31	14
<i>Driftkostnad per årsarbetskraft</i>	1 275	1 237	1 178	1 284	964
<i>Kapitalförändring**</i>	0	0	0	0	0

* ISF:s verksamhet startade den 1 juli 2009 varför jämförelsetal för 2009 avser ett halvårs verksamhet.

** Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadsmässigt och därför blir årets kapitalförändring +/- 0.

Undertecknande av årsredovisning

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 21 februari 2014

Per Molander
Generaldirektör

